Natuur in de achtertuin: Biodiversiteit dicht bij huis

lokale agenda 21

DOE MEE!
bestel dierenwoningen en (gratis) struiken

Natuur in de achtertuin

Kunt u ook zo genieten van de bloemen in uw tuin?

Van een egel of een kikker op uw tegelpad?

Dan is dit project iets voor u: nóg meer natuur in de tuin.

Onze dorpen en steden breiden uit en het platteland wordt intensiever gebruikt. Voor veel planten en dieren blijft steeds minder ruimte over. Daarom wordt onze woonomgeving belangrijker voor de natuur. Het gaat dan om oude gebouwen, plantsoenen, braakliggende terreinen maar vooral om onze tuinen. Want de helft van onze dorpen en steden bestaat uit tuinen. Met wat kleine ingrepen kunnen we die nog een stuk natuurvriendelijker maken. Zodat meer verschillende dieren en planten zich daar thuis voelen.

Dagpauwoog *Foto: www.kruidenhoeve.nl*

*Bio*diversiteit

Ziet u de mineermotjes?

Veel wilde planten en dieren zijn vlak bij ons huis te vinden. We kennen allemaal de madeliefjes in ons gazon en misschien ook de weegbree tussen de stoeptegels. Wie goed om zich heen kijkt, ontdekt hoeveel andere soorten er nog zijn. In de wegbermen van Boxtel bloeit kaasjeskruid en boerenwormkruid. In de waterput van kasteel Stapelen staat de zeldzame steenbreekvaren.

Dieren zoeken in tuinen en plantsoenen naar voedsel en beschutting. De vogels willen we nog wel eens een handje helpen. Voor de koolmeesjes hangen we een nestkastje op en de mussen krijgen onze restjes brood. Van alle andere dieren in de tuin merken we niet zo veel. De insecten zoals de snuitkevers, springstaarten en mineermotjes vinden we meestal niet zo interessant. Maar ze zijn er wel! En naast die kleine insecten leven er ook heel wat grotere dieren vlak bij huis.

- Egels zijn dol op de rommelhoekjes en bladerhopen in onze tuinen en parken.
- Vleermuizen komen vaker voor in het dorp of in de stad dan in de bossen of bij de weilanden.
- Huismuizen maken het helemaal bont. Die wonen gewoon bij ons in huis, als gasten die zichzelf hebben uitgenodigd.

Al met al leeft er meer om uw huis dan u misschien zou denken. Ook zeldzame planten en dieren worden steeds vaker aangetroffen in het dorp of in de stad. *Bio*diversiteit gaat dus niet alleen over natuurterreinen maar ook over uw achtertuin. En u kunt helpen om de *bio*diversiteit te vergroten!

Wat kunt u doen?

U kunt de natuur een handje helpen. Daarvoor geldt nu een geweldige aanbieding. U kunt gratis struiken bestellen die vroeger veel werden gebruikt in tuinen en op erven. Ze hebben heel wat meerwaarde te bieden voor uw tuin want ze trekken veel vogels, vlinders of insecten aan. U kunt ook een aantal dierenwoningen bestellen tegen een sterk gereduceerd tarief.
Elders op deze pagina staan verder nog een paar eenvoudige tips, waarmee u uw tuin kunt veranderen in een klein natuurparadijs. Het is heel eenvoudig en niet duur. Al na een paar maanden ziet u meer vogels en vlinders. Als u goed kijkt ziet u misschien ook de vleermuizen, de metselbijtjes en al die andere fascinerende dieren die profiteren van een natuurlijke tuin.
Met deze actie willen de deelnemende organisaties – samen met u – een bijdrage leveren aan het behoud van de *bio*diversiteit in Boxtel.

Belangstelling?

- Maak uw keuze aan de hand van de beschrijvingen en de foto's.
  - **Struiken en bomen:** u krijgt er **3 gratis**. U kunt er meer bestellen à € 2.50 per stuk.
  - **Dierenwoningen:** u kunt er twee bestellen per adres. De prijzen zijn inclusief gemiddeld **60% korting**!
- Vul de briefkaart in.
- Stuur de briefkaart met uw bestelling **uiterlijk 16 februari** aan de gemeente (postzegel niet nodig). Het project is uitsluitend voor inwoners en instellingen in de gemeente Boxtel.
- Begin maart ontvangt u een kaartje met de bevestiging van uw bestelling.
- Met deze kaart kunt u de producten **tegen contante betaling afhalen op zaterdag 17 maart, tussen 10.00 en 17.00 uur op De Kleine Aarde**, Centrum voor een duurzame leefstijl, Het Klaverblad 1, Boxtel.
- U krijgt instructies mee voor het aanplanten en onderhoud van de planten en voor het ophangen van de dierenwoningen.
- U krijgt ook informatie over natuurlijk tuinieren en *bio*diversiteit bij de stands van leveranciers van planten en dierenwoningen en van andere betrokken organisaties.

Stel je voor...

...dat je een vlinder, egel, zwaluw, vleermuis of een zweefvlieg bent, of een kikker, spitsmuis, koolmees of een kever! Dan voel je je toch een stuk lekkerder in een tuin met beschutting en met eten? Met een warm plekje voor een nest en een donker hoekje om je te verstoppen? Zo'n paradijs met malse groene bladeren, rommelplekjes, verweerde stenen en holle oude stengels? Een gebiedje vol leven, met aantrekkelijke niches en microhabitats.

Dat wordt genieten van de bloemenschermen van lijsterbes en gelderse roos, met al die smakelijke bloemzoekende insecten erbij, van de bessen van sleedoorn, kardinaalsmuts, meidoorn, vogelkers en wegedoorn, van de zaden van haagbeuk, els, spaanse aak en hazelnoot, de bottels van de egelantier. Alles glimmend aan de plant of overrijp op de grond. Heerlijk.
Stel je voor!

Egels

Egels houden van veel afwisseling met gras, struiken, takkenhopen en dorre bladeren. Ze komen veel voor in de bebouwde kom, vooral in een wijk met veel tuinen. Overdag verstoppen ze zich in een dichte struik, onder een hoop bladeren of een composthoop en in de schemering zoeken ze hun eten. Met hun poten en snuit wroeten ze in de grond hun maaltje insecten, wormen en slakken bij elkaar. Daarbij maken ze allerlei proestende en snuivende geluiden.
Tussen half november en maart houden egels hun winterslaap. Als ze daarbij worden gestoord, verbruiken ze veel van hun reserve-energie. Die energie hebben ze hard nodig om de winter te overleven. Laat ze met rust als je ze 's winters vindt en geef ze liever geen melk, dat is slecht voor hun spijsvertering. Kattenvoer is beter.
Een 'egelhuis' is een prima schuilplek voor de winterslaap. In het voorjaar kan een egelhuis ook worden gebruikt als kraamkamer. De jongen worden met witte, zachte stekeltjes geboren. Al na 45 dagen zijn ze volwassen.

Vleermuizen

Vleermuizen zijn geheimzinnige maar onschuldige vliegende zoogdieren. Ze komen vaker voor dan de meeste mensen denken. In de avondschemering kun je ze 's zomers overal in Boxtel zien. Je moet dan wel goed opletten, want vleermuizen vliegen snel en wij mensen kunnen hun echoklanken niet horen. Vleermuizen zijn insecteneters. Per nacht eten ze meer dan de helft van hun gewicht aan muggen, vliegen en motten. De voortplanting gaat heel langzaam. Een vrouwtje krijgt per jaar meestal maar één jong. Om die reden zijn vleermuizen al lange tijd wettelijk beschermd. Er zijn 19 soorten vleermuizen in Nederland. De meeste daarvan slapen regelmatig in gebouwen zoals kerken, stallen en schuren. Zelfs een ventilatiespleet tussen de stenen van uw woonhuis kan een goede rustplek zijn. Ze schuilen ook wel in grotten en boomholtes. Omdat die hier niet zo veel zijn hebben de vleermuizen vooral in het buitengebied te weinig rustplekken. U kunt ze helpen door een eenvoudige, platte vleermuizenkast op te hangen.

Gierzwaluwen

Gierzwaluwen zijn geen gier en ook geen zwaluw, maar verre familie van de kolibrie. Ze wonen in de bebouwde kom. Ze danken hun naam aan de gierende geluiden die ze al vliegend maken. Gierzwaluwen zijn fascinerende dieren. Rond Koninginnedag komen ze terug van zuidelijk Afrika, waar ze overwinteren. En op 1 september zijn ze weer vertrokken. Bijna hun hele leven brengen de gierzwaluwen vliegend door. Zelfs slapen doen ze hoog in de lucht. Dat gebeurt zwevend, steeds een enkele seconde lang.
Gierzwaluwen nestelen vooral onder dakpannen en in speciale nestkasten. Het bouwen van een nest is een groot karwei. Gierzwaluwen moeten namelijk ook hun nestmateriaal uit de lucht halen. Een nest bestaat dus altijd uit hele kleine, lichte, zwevende deeltjes. Geen wonder dat ze ieder jaar hetzelfde nest hergebruiken. Helaas verdwijnen veel gierzwaluwnesten door het isoleren van daken en het renoveren van oude panden. Gierzwaluwnestkasten kunnen dan een uitkomst bieden.

Foto's: Dick Klees/Studio Wolverine

Inheemse planten, ecologisch gekweekt

U kunt kiezen uit 12 planten die een bijdrage leveren aan een natuurlijke tuin. Sommige zijn algemeen bekend, andere minder. Allemaal sterke planten die genetisch van deze streek afkomstig zijn.

Het zijn struiken van ongeveer 1,50 meter hoog die u later tot elke hoogte kunt snoeien. De kwekers gebruiken géén bestrijdingsmiddelen of kunstmest.

Sleedoorn
Prunus spinoza
Licht: zon/halfschaduw
Bloei: wit, veel
Vrucht: blauwe bes

Hazelaar
Corylus avellana
zon/halfschaduw
katjes
hazelnoot

Kardinaalsmuts
Euonymus europaeus
zon/halfschaduw
groenig
oranje-rood, giftig

Meidoorn
Crataegus laevigata
zon/schaduw
wit, veel
rode bes

Gelderse roos
Viburnum opulus
zon
scherm
rode bes, giftig

Vogelkers (Inheems)
Prunus padus
zon/halfschaduw
tros
blauw besje

Alle planten kunnen door snoeien in hoogte beperkt worden

Witte els
Alnus incana
Licht: zon
Bloei: katjes
Vrucht: proppen

Haagbeuk
Carpinus betulus
zon/schaduw
katjes
vleugeltje

Lijsterbes
Sorbus aucuparia
zon/schaduw
scherm
oranje bes

Spaanse aak
Acer campestre
zon/halfschaduw
geelgroen
vleugeltje

Wegedoorn
Rhamnus cathartica
zon/halfschaduw
groenig
zwart besje, giftig

Egelantier
Rosa rubiginosa
zon
rose
bottels

Maak uw keuze en bestel hier uw planten, u krijgt de eerste 3 gratis!

lokale agenda 21

postzegel niet nodig

Naam afzender : .....

Straat en huisnr.: .....

Postcode en plaats: .....

Telefoon: ..... Email: .....

Handtekening: ..... Datum: .....

Gemeente Boxtel
t.a.v. Lokale Agenda 21
Antwoordnummer 62
5280 VJ Boxtel

In dit project werken samen:

- Werkgroep Lokale Agenda 21 Boxtel (initiatiefnemer, fondsenwerving)
  De Werkgroep bestaat uit vrijwilligers die zich samen met de gemeente inzetten voor een duurzame samenleving, lokaal en mondiaal. Onder "duurzaam" verstaan wij een welzijnsnivo nu en voor toekomstige generaties rekeninghoudend met de Aarde, de natuur en de mens.
- Werkgroep Natuur- en Landschapsbeheer Boxtel en Natuurwerkgroep Liempde (productkeuzes)
- Helicon Opleidingen (aanplantadviezen, tentoonstelling)
- Ekologische kwekerij De Meander, Liempde (levering planten)
- De Kleine Aarde (faciliteiten op de afhaaldag)
- Dorothée Valentijn (grafische vormgeving)

Subsidie Provincie Noord-Brabant (project Communicatie en Educatie Ecologie), Brabants Landschap (een bijdrage per geplante struik)
Sponsors De Vogelpot en Vivara hebben korting op hun producten gegeven (www.devogelpot.nl; www.vivara.nl)
Contact David Andreae, Werkgroep LA21, Boxtel (tel. 677597, email: davidan@iae.nl)

Dierenwoningen met 60% korting

Vivara — pottenbakkerij De Vogelpot

U kunt kiezen uit een aantal dierenwoningen van Vivara (www.vivara.nl) en De Vogelpot (www.devogelpot.nl). De prijzen zijn inclusief korting. Leuk als kado – ook voor (klein) kinderen.

Egelwoonhuis
€ 13,00 43 x 70 x 35 cm

Dit woonhuis biedt egels nest- en overnachtingsruimte, maar ook een plek voor de winterslaap. Het egelwoonhuis moet op een rustige plaats staan. Iets ingraven en de bovenkant bedekken met een laagje grond en bladeren. Om deze ruime woning leefbaar te maken legt u er droge bladeren in.

Huiszwaluwkast
€ 4,00 20 x 16 x 11 cm

Omdat geschikt nestmateriaal (bijvoorbeeld leem en klei) verdwijnt, wordt het voor huiszwaluwen steeds moeilijker om een stevig nest te maken. Deze nestkast hoort u op een rustige plek te hangen op min. 2 meter hoogte met de invliegopening liefst naar het noordoosten, zodat deze op het heetst van de dag in de schaduw hangt.

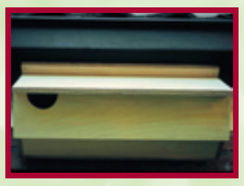

Gierzwaluwkast
€ 10,00 49 x 21 x 22 cm

Gierzwaluwen gebruiken deze huizen als broedplaatsen wanneer ze in mei, juni en juli in Nederland zijn. Hang deze bij voorkeur onder de dakgoot of aan de gevel op ruim drie meter hoogte. Een jonge gierzwaluw heeft deze hoogte nodig om uit te kunnen vliegen. Niet in de volle zon of regen dus liefst met de invliegopening naar het noordoosten.

Vlinderpot
€ 11,00 28 cm hoog

Deze slaapkast voor dag-actieve vlinders kunt u het beste hangen aan de westgevel waar tegen het eind van de middag of avond de laatste zon schijnt. Dagvlinders zoals de Atalanta, kleine Vos of Dagpauwoog zoeken tegen de avond een slaapplek. Eenmaal door de gleuven zijn ze veilig totdat het de volgende morgen weer warm genoeg is om te gaan vliegen. In de pot moeten wat takken of twijgjes staan zodat ze zich daar goed aan vast kunnen houden.

Lieveheersbeestjespot
€ 6,00 20 cm hoog

Lieveheersbeestjes zijn echte luizeneters. De larven kunnen wel 800 luizen per dag eten. Daarom is deze pot ontwikkeld als veilige en droge behuizing voor voortplanting, overwintering en als schuilplaats. Zet het huisje op een aangepunte stok bij een plant met bladluis.

Vleermuizenkast
€ 7,00 29 x 10 x 41 cm

Door het plaatsen van een kast kunt u de dwerg- en watervleermuis helpen. Vleermuizen helpen bij het vangen van insecten in uw tuin. Vogels worden daarbij niet gestoord. Hang de kast op aan de gevel of aan een stevige boom op min. 3 meter hoogte en met de voorzijde naar het zonlicht, zuid of zuidwest (vleermuizen zijn echte warmteliefhebbers).

Tips voor natuurvriendelijk tuinieren

- Bessen en zaden zijn belangrijk voedsel voor vogels. Met bijvoorbeeld een lijsterbes, meidoorn of een els bieden we vogels zoals vinken en inderdaad, ook de lijsters iets te eten.
- Gebruik enkelbloeige planten en bomen die in Nederland thuishoren. Ze trekken meer vogels en insecten aan (de dubbele dikbloemige trekken géén insecten aan). Bovendien zijn ze minder gevoelig voor ziektes en vragen ze minder bemesting. Tuinplanten uit verre landen zijn vaak van weinig waarde voor de dieren in uw tuin.
- Haal onkruid zo mogelijk met de hand weg en vermijd het gebruik van de schoffel. Gebruik handschoenen voor brandnetels. Overigens is een hoekje met brandnetels achter in de tuin helemaal niet erg: deze plant is namelijk belangrijk als voedselplant voor veel vlinders.
- Een schutting kan een lastige barrière zijn voor een vriendelijke scharrelaar als de egel. Met een klein poortje kan het dier naar binnen. En ook weer naar buiten.
- Kikkers hebben maar weinig water nodig. Ook voor andere dieren is water in de tuin overigens vaak een welkom geschenk. Een ingegraven metselkuip is vaak al genoeg.
- Wees niet te netjes in de tuin. Veel dieren zijn namelijk dol op rommelhoekjes met dode bladeren, takkenhopen en stapels stenen. Wie houdt van een aangeharkte tuin kan er voor kiezen om zo'n rommelhoekje te verstoppen achter een grote struik of de schuur.
- Gebruik geen gif.